YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

5 päivänä kesäkuuta 2008 *

Asiassa C-164/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka tribunal de grande instance de Nantesin vahingonkorvauslautakunta (Ranska) on esittänyt 16.3.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 27.3.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

James Wood

vastaan

Fonds de garantie des victimes des actes de terrorisme et d'autres infractions,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit K. Schiemann, J. Makarczyk (esittelevä tuomari), J.-C. Bonichot ja C. Toader,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc-Sławiczek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 31.1.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Wood, edustajanaan avocat J.-E. Robiou du Pont,

– Fonds de garantie des victimes des actes de terrorisme et d'autres infractions, edustajanaan avocat M. Bonnely,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues, B. Messmer ja O. Christmann,

– Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato D. Del Gaizo,

– Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Fernandes ja I. Azevedo,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään D. Maidani,

kuultuaan julkisasiamiehen 28.2.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee EY 12 artiklan ensimmäisen kohdan tulkintaa. Pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa ovat vastakkain Wood, joka on Ison-Britannian kansalainen, ja Fonds de garantie des victimes des actes de terrorisme et d'autres infractions (terroritekojen ja muiden rikosten uhreille tarkoitettujen korvausten takuurahasto, jäljempänä Fonds de garantie) ja joka koskee jälkimmäisen kieltäytymistä maksamasta Woodille tämän kansalaisuuden vuoksi korvausta vahingosta, joka tälle on aiheutunut Ranskan ulkopuolella tehdyn rikoksen seurauksena.

Asiaa koskevat kansalliset oikeussäännöt

2 Rikosprosessilain (code de procédure pénale) 706-3 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jokainen, joka on kärsinyt vahinkoa sellaisesta tahallisesta tai tahattomasta teosta, joka täyttää jonkin rikoksen tunnusmerkistön, voi saada täyden korvauksen vahingosta, joka aiheutuu henkilöön kohdistuvasta loukkauksesta, kun seuraavat edellytykset täyttyvät:

1. Loukkaukset eivät kuulu vuoden 2001 sosiaaliturvan rahoituksesta annetun lain (loi de financement de la sécurité sociale pour 2001) (nro 2000-1257, annettu 23.12.2000) 53 §:n, vakuutuslain (code des assurances) L 126-1 §:n eivätkä liikenneonnettomuuksien uhrien tilanteen parantamisesta ja vahingonkorvausmenettelyn nopeuttamisesta 5.7.1985 annetun lain nro 85-677 (loi nº 85-677 du 5 juillet 1985 tendant à l'amélioration de la situation des victimes d'accidents de la circulation et à l'accélération des procédures d'indemnisation) 1 luvun soveltamisalaan, eivätkä ne ole tapahtuneet metsästyksen tai tuholaiseläinten hävittämisen yhteydessä.

2. Teoista

   – joko on seurannut kuolema tai täysi työkyvyttömyys, joka on joko pysyvä tai vähintään kuukauden kestävä

   – tai ne ovat rikoslain 222-22–222-30, 225-4-1–225-4-5 ja 227-25–227-27 §:ssä kiellettyjä ja rangaistavaksi säädettyjä.

3. Vahingon kärsinyt on Ranskan kansalainen tai jollei näin ole, teko tehtiin Ranskassa ja vahingon kärsinyt

   – joko on jonkin Euroopan yhteisöjen jäsenvaltion kansalainen

   – tai oleskelee teon tapahtumisen tai hakemuksen jättämisen ajankohtana laillisesti Ranskassa, jollei kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu.

Vahingonkorvausvaatimus voidaan hylätä tai korvauksen määrää voidaan vähentää uhrin oman myötävaikutuksen perusteella.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

3 Helena Wood, joka oli opiskellut Lontoossa, kuoli 9.6.2004 liikenneonnettomuudessa, kun hän oli Australiassa suorittamassa opintoharjoittelua.

4 Hänen vanhempansa James Wood ja Evelyne Arraitz ovat 3.7.2006 kääntyneet rikosten uhreille maksettavia korvauksia käsittelevän tribunal de grande instance de Nantesin lautakunnan (commission d’indemnisation des victimes d’infractions du tribunal de grande instance de Nantes) puoleen ja hakeneet 398 euron suuruiseksi arvioidun aineellisen vahingon lisäksi molemmille heistä 10 000 euroa ja 7 500 euroa heidän molemmille nuoremmille lapsilleen Julia ja Hugo Woodille korvauksena henkisestä kärsimyksestä.

5 Rikosten uhreille maksettavia korvauksia käsittelevän tribunal de grande instance de Nantesin lautakunnan puheenjohtaja vahvisti 24.11.2006 Fonds de garantien kanssa tehdyn sopimuksen kuolleen Helena Woodin oikeudenomistajille maksettavien vahingonkorvausten määristä muiden kuin tämän isän osalta, mikä johtui siitä, että isä on Ison-Britannian kansalainen.

6 Wood esitti 11.1.2007 ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa vaatimuksensa, joita hän perusteli ensisijaisesti EY 12 artiklan ensimmäisen kohdan määräyksellä, joka kieltää kaiken kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän.

7 Wood ilmoittaa asuvansa, työskentelevänsä ja maksavansa veronsa Ranskassa, jossa hän on elänyt ranskalaisen avopuolisonsa kanssa jo yli 20 vuoden ajan, ja väittää, että tämä erilainen kohtelu, kun hänelle – toisin kuin hänen perheensä muille jäsenille – ei myönnetä vahingonkorvausta, on vastoin EY 12 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrättyä syrjintäkiellon periaatetta.

8 Fonds de garantie on omalta osaltaan vastustanut kannetta sillä perusteella, että Wood ei täytä rikosprosessilain 706-3 §:n vaatimuksia, ja vedonnut arviotaan tukevaan Cour de cassationin oikeuskäytäntöön.

9 Tässä tilanteessa tribunal de grande instance de Nantesin vahingonkorvauslautakunta on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Kun otetaan huomioon [EY 12] artiklassa vahvistettu kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa koskeva yleinen periaate, ovatko Ranskan rikosprosessilain 706-3 §:n säännökset yhteensopivia yhteisön oikeuden kanssa siltä osin kuin Euroopan yhteisön kansalaisella, joka asuu Ranskassa ja joka on sellaisen lapsen isä, joka oli Ranskan kansalainen ja on kuollut Ranskan alueen ulkopuolella, ei ole oikeutta Fonds de garantiesta suoritettavaan korvaukseen pelkästään kansalaisuutensa vuoksi?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

10 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy esittämällään kysymyksellä ennen kaikkea sitä, onko jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka mukaan tässä jäsenvaltiossa asuvat ja työskentelevät muiden jäsenvaltioiden kansalaiset eivät saa yksin heidän kansalaisuutensa vuoksi korvausta, jonka tarkoituksena on hyvittää vahinko,

joka on aiheutunut henkilöön kohdistuneella rikoksella, joka ei ole tapahtunut kyseisessä jäsenvaltiossa, ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa.

11 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, Ison-Britannian kansalainen Wood on käyttänyt pääasiassa oikeuttaan EY 39 artiklassa tarkoitettuun työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen tai EY 43 artiklassa tarkoitettuun sijoittautumisen vapauteen tullessaan yli 20 vuotta sitten työskentelemään ja asumaan Ranskaan.

12 Woodin tilanne kuuluu siten EY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan, ja hän voi siis vedota oikeuteensa olla joutumatta syrjityksi kansalaisuutensa perusteella.

13 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan syrjintäkiellon periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavalla ja että erilaisia tapauksia ei kohdella samalla tavalla. Tällainen kohtelu voi olla oikeutettu ainoastaan, jos se perustuu objektiivisiin ja kyseessä olevien henkilöiden kansalaisuudesta riippumattomiin syihin, jotka ovat oikeassa suhteessa kansallisessa oikeudessa hyväksyttävästi tavoiteltuun päämäärään (ks. asia C-148/02, Garcia Avello, tuomio 2.10.2003, Kok. 2003, s. I-11613, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

14 Pääasiassa Wood, joka on 20 vuotta Ranskassa asunut Ison-Britannian kansalainen, on menettänyt tyttärensä yhteisön alueen ulkopuolella tapahtuneessa onnettomuudessa. Tyttärensä kuoleman ja siitä koituneen vahingon osalta Wood on vastaavassa asemassa kuin avopuolisonsa Arraitz. Pääasiassa kyseessä olevan kansallisen säännöksen mukaan ainoa heidän tilanteitaan erottava seikka, joka koskee heidän oikeuttaan saada vahingonkorvausta, on heidän kansalaisuutensa. Nimittäin ainoastaan Arraitz saa vahingonkorvausta Ranskan kansalaisuutensa perusteella tästä vahingosta.

15 Tämä nimenomaisesti ja yksin Woodin kansalaisuuteen perustuva erilainen kohtelu on suoraa syrjintää. Ranskan hallitus myöntää sitä paitsi itsekin, että pääasian ta-

pauksen kaltaisessa tapauksessa ei ole perusteita, joilla voitaisiin perustella tällaista erilaista kohtelua.

16 Edellä esitetyn perusteella kysymykseen on vastattava, että jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka mukaan jäsenvaltiossa asuvat ja työskentelevät muiden jäsenvaltioiden kansalaiset eivät saa yksin heidän kansalaisuutensa vuoksi korvausta, jonka tarkoituksena on hyvittää vahinko, joka on aiheutunut henkilöön kohdistuneella rikoksella, joka ei ole tapahtunut kyseisessä jäsenvaltiossa, on ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa.

Oikeudenkäyntikulut

17 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka mukaan jäsenvaltiossa asuvat ja työskentelevät muiden jäsenvaltioiden kansalaiset eivät saa yksin heidän kansalaisuutensa vuoksi korvausta, jonka tarkoituksena on hyvittää vahinko, joka on aiheutunut henkilöön kohdistuneella rikoksella, joka ei ole tapahtunut kyseisessä jäsenvaltiossa, on ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa.

Allekirjoitukset